

SAMMONTORPAN ASEMAKAAVA-ALUEEN LEPAKKOSELVITYS HÄMEENLINNASSA

FM (biologi) Turkka Korvenpää
13.10.2025

Sisällys:

1. JOHDANTO	3
2. ALUEEN YLEISKUVAUS	3
3. MENETELMÄT	4
3.1 Aktiivikartoitus	4
3.2 Passiivikartoitus.....	5
3.3 Päiväpiilojen ja lisääntymis- sekä talvehtimipaikkojen etsintä	5
4. TULOKSET.....	6
4.1 Aktiivikartoitus	6
4.2 Passiivikartoitus.....	7
4.3 Päiväpiilot, lisääntymispaikat ja talvehtimipaikat.....	7
5. JOHTOPÄÄTÖKSET JA SUOSITUKSET.....	8
6. KIRJALLISUUS JA LÄHTEET	9

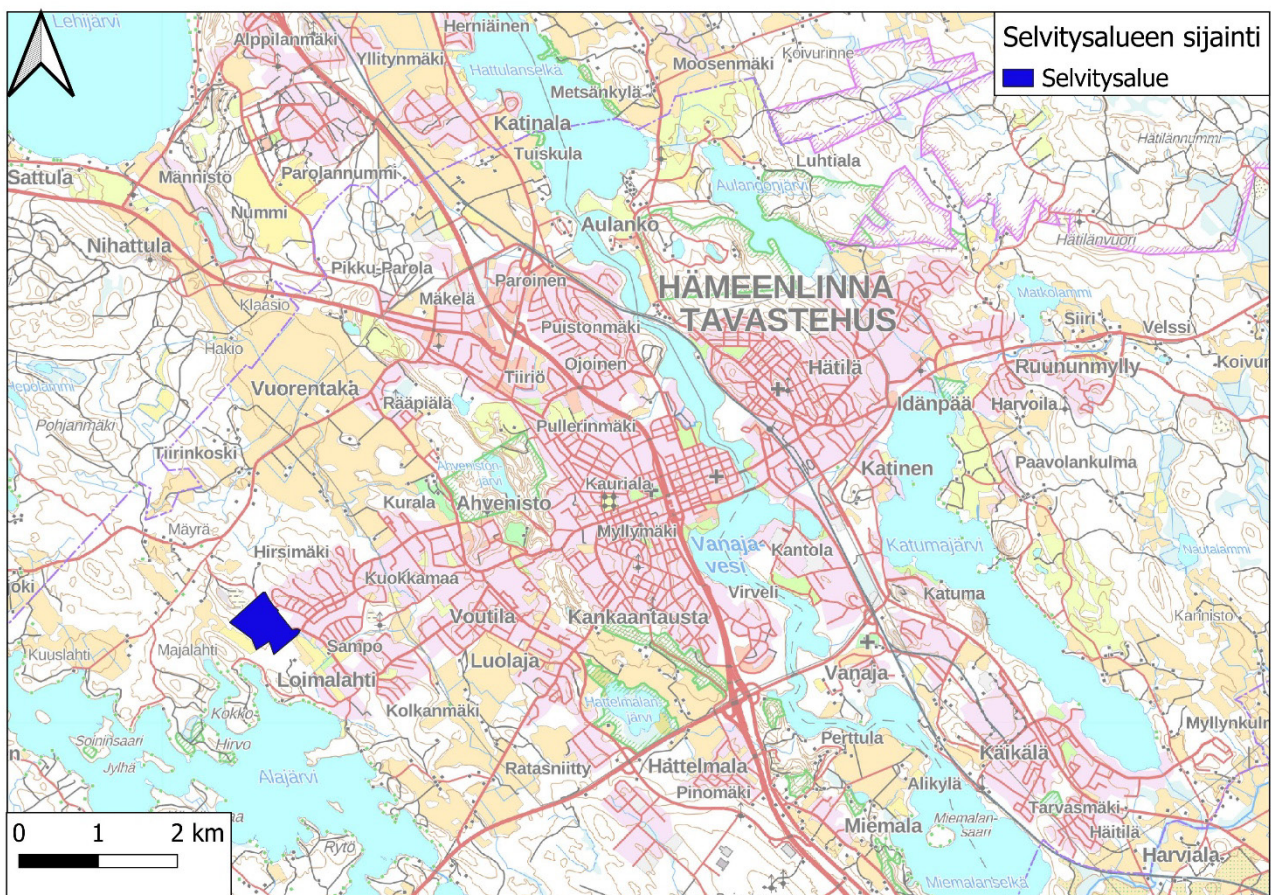
Kannen kuva: Varttunutta kuusikkoa selvitysalueella.

Pohjakartat: © Maanmittauslaitos 10/2025

Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy
Hanhenkaari 10 as 16
21420 Lieto
Puh. 045-6793602
www.envibio.net

1. JOHDANTO

Hämeenlinnan kaupungin kaavoitus tilasi Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy:ltä Sammontorpan asemakaava-alueen (kartta 1) lepakkoselvityksen. Työn suoritti FM (biologi) Turukka Korvenpää, ja selvitykseen liittyvät maastotyöt tehtiin kesä-elokuussa 2025. Työ koostui aktiivikartoituksesta, passiivikartoituksesta sekä päiväsaikaan tehdystä lepakoille sopivien päiväpiilojen, lisääntymispaikkojen ja talvehtimispaikkojen etsinnästä. Kaikki Suomessa esiintyvät lepakkolajit sisältyvät EU:n luontodirektiivin IV-liitteeseen, joten niiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentäminen ja hävittäminen on kielletty.

Kartta 1. Selvitysalueen sijainti.

2. ALUEEN YLEISKUVAUS

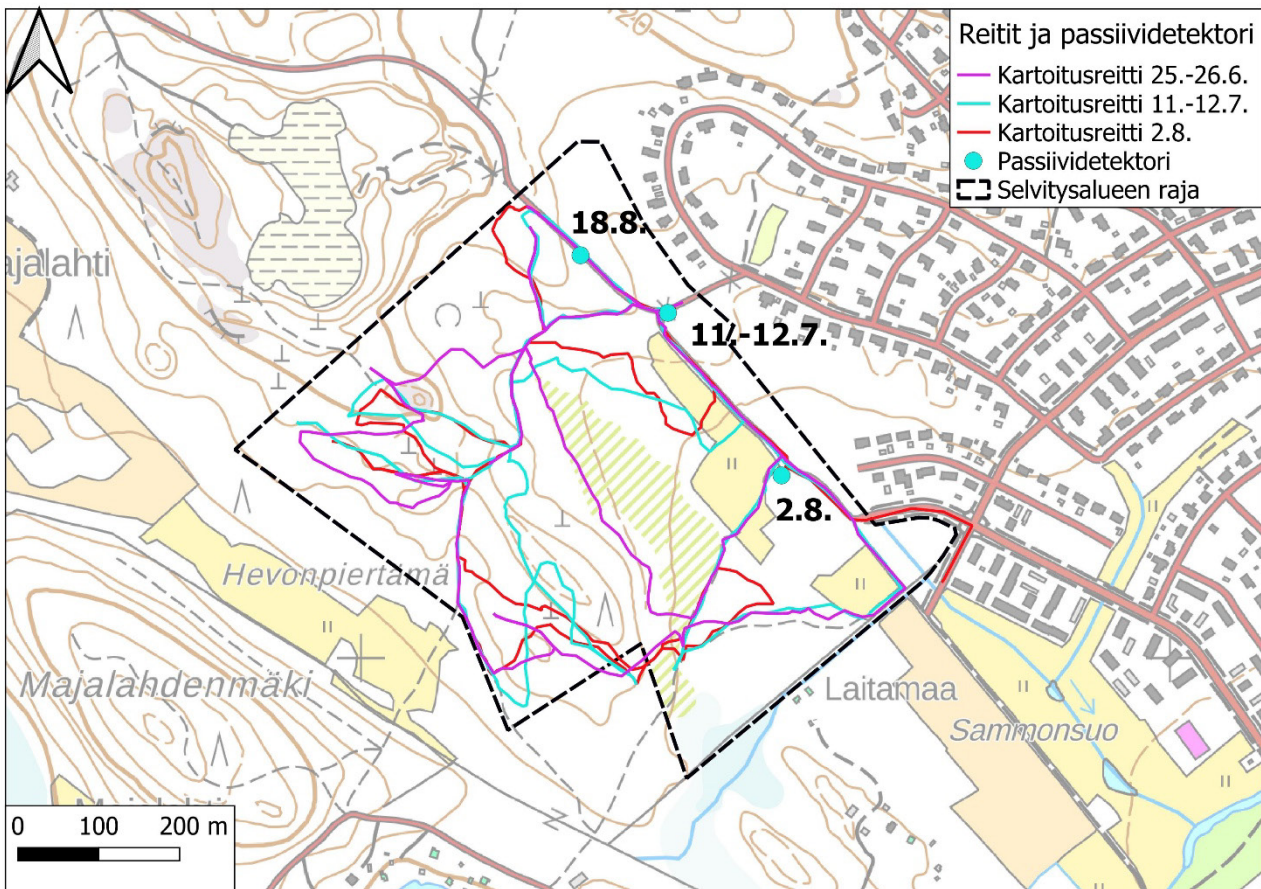
Selvitysalue sijaitsee Hämeenlinnan kaupunkikeskustan länsipuolella Loimalahden ja Majalahden kaupunginosissa (kartta 1). Sen pinta-ala on noin 32,5 ha. Alue on kokonaan

rakentamaton. Se koostuu eri kehitysluokissa olevista metsistä sekä viljelykäytöstä poistuneista pelloista.

3. MENETELMÄT

3.1 Aktiivikartoitus

Lepakkoja havainnottiin detektorilla (Echo Meter Touch 2 Pro) kolmena yönä (taulukko 1) kulkien karttaan 2 merkityt reitit. Reitit sijoitettiin erilaisiin reunavyöhykkeisiin sekä vanhempiin kuusivaltaisiiin metsiin eli lepakoiden kannalta ennalta arvioiden alueen keskeisimpiin osiin. Reittien sijoittelussa hyödynnettiin alueen polkuverkostoa. Sää oli kaikkina öinä kartoitukseen hyvin sopiva. Detektorilla havaittujen lepakkojen sijainti merkittiin kartalle ja laji määritettiin. Viiksisiippaa ja isoviiksisiippaa ei eroteltu, sillä näitä lajeja ei voi erottaa toisistaan detektorilla.

Kartta 2. Kartoitusreitit ja passiividetektorin sijainti.

Taulukko 1. Aktiivikartoituksen kartoitusajat ja sää.

Päivä	Havainnointiaika	Sää
25.-26.6.2025	23.32-1.00	Lämpötila +12 °C → +11 °C, tuuli 4-5 m/s, pilvisyys 8/8 → 4/8
11.-12.7.2025	23.11-0.38	Lämpötila +18 °C → +17 °C, tuuli 3 m/s, pilvisyys 7/8 → 8/8
2.8.2025	22.20-23.34	Lämpötila +19 °C → +16 °C, tuuli 1-2 m/s, pilvisyys 0/8

3.2 Passiivikartoitus

Aktiivikartoitusta täydennettiin kolmessa eri pisteessä tehdyllä passiividetektorikartoituksella (Anabat Swift -passiividetektorilla, kartta 2). Yksi detektorilla tallensi lepakoiden ultraääniä aktiivikartoituksen ajan 11.-12.7.2025 ja 2.8.2025. Passiividetektoria käytettiin myös 18.8.2025, jolloin ei tehty aktiivikartoitusta (taulukko 2). Laite asetettiin Louhoksentien varrelle ennalta arvioiden potentiaalisten lepakoiden lentoreittien läheisyyteen. Tallennetut ultraäänit analysoitiin Anabat Insight -tietokoneohjelmalla, jonka avulla lajit voidaan määrittää.

Taulukko 2. Passiividetektorin tallennusajat ja sää.

Päivä	Auringonlasku	Aika	Sää
11.-12.7.2025	22.46	22.45-0.36	Lämpötila +18 °C → +17 °C, tuuli 3 m/s, pilvisyys 7/8 → 8/8
2.8.2025	21.56	22.00-23.31	Lämpötila +19 °C → +16 °C, tuuli 1-2 m/s, pilvisyys 0/8
18.8.2025	21.11	21.10-22.54	Lämpötila +17 °C → +15 °C, tuuli 3-4 m/s, pilvisyys 0/8 → 1/8

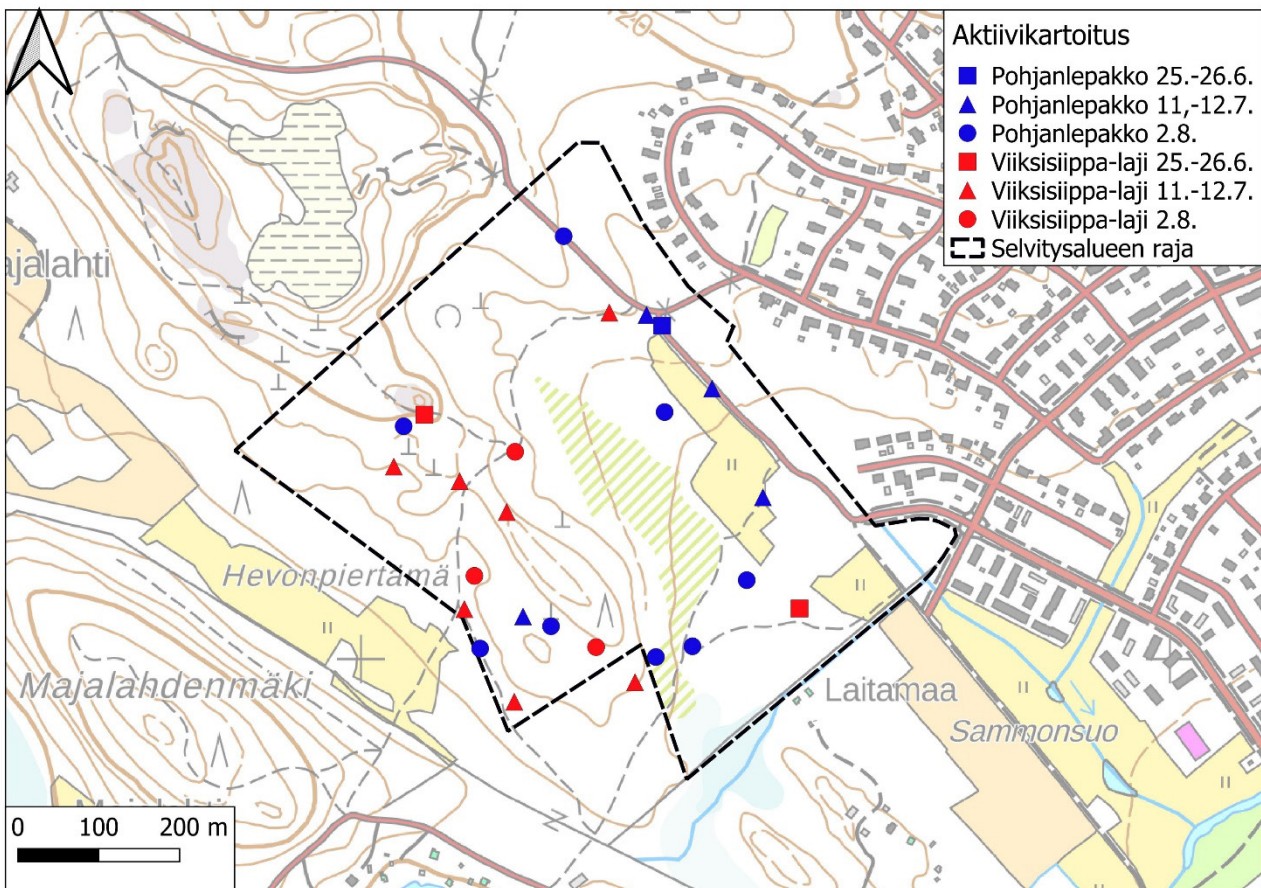
3.3 Päiväpiilojen ja lisääntymis- sekä talvehtimipaikkojen etsintä

Lepakoille sopivia päiväpiiloja, lisääntymispaikkoja ja talvehtimipaikkoja etsittiin päiväsaikaan 28.8.2025 kiertelemällä alueella tiheästi edes takaisin. Kartoitettuja kohteita ovat mm. kolopuut, vanhat maakellarit, louhikot ja kallioseinämien raot ja onkalot. Löydettyjen kohteiden koordinaatit mitattiin GPS-laitteella ja merkittiin muistiin, minkä tyyppisestä kohteesta oli kyse.

4. TULOKSET

4.1 Aktiivikartoitus

Aktiivikartoituksessa saadut lepakkohavainnot on merkitty karttaan 3. Alueella havaittiin jonkin verran pohjanlepakoita ja viiksisiippoja / isoviiksisiippoja. Molemmat lajit ovat Etelä-Suomessa yleisiä. Kahta muuta yleistä lajiamme eli vesisiippaa ja korvayökköä ei tavattu, mutta tämä ei ole yllättävää. Vesisiippa elää nimensä mukaisesti vesistöjen tuntumassa ja korvayökkö suosii vanhoja kulttuurimaisemia. Korvayökön ääntely on lisäksi niin hiljaista, että sitä on hyvin vaikea havaita detektorilla.

Kartta 3. Lepakkohavainnot aktiivikartoituksessa.

Havainnoissa ei ole havaittavissa selviä keskittymiä, vaan lepakkoja tavattiin melko tasaisesti kartoitusreittien varrella. Lajien välillä on kuitenkin eroja, sillä metsiä, erityisesti vanhoja kuusikoita, suosivia viiksisiippoja havaittiin lähinnä vain alueen vanhoissa kuusivaltaisissa metsissä. Pohjanlepakkohavainnot taas keskittyivät enemmän erilaisiin reunavyöhykkeisiin, mutta pohjanlepakkoitakin havaittiin myös metsissä, monesti kuitenkin

polkujen yllä tai metsän aukkopaikoissa. Metsäisemmissä ympäristöissä pohjanlepakko saalistaa usein juuri lennelleen edes takaisin polun tai tien muodostamassa käytävässä tai pienen aukion reunoilla. Eniten pohjanlepakoita tapaa kuitenkin yleensä mm. metsänreunoissa. Laji esiintyy yleisesti myös taajamien puutarhoissa. Kaiken kaikkiaan lepakkohavaintojen määrä ei ollut erityisen suuri, vaan vastasi tavanomaista hämäläistä metsävaltaista aluetta.

4.2 Passiivikartoitus

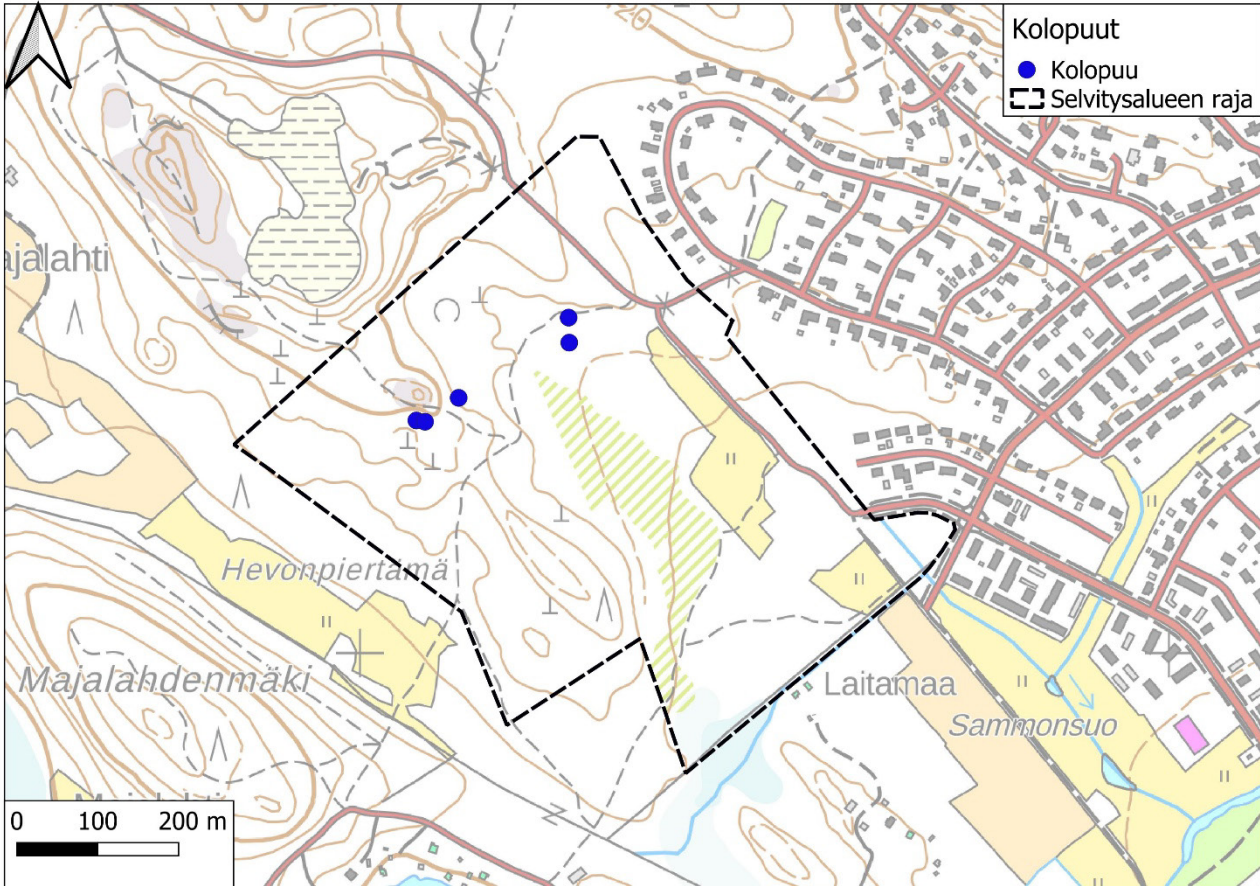
Passiividetektorin tallentamat havainnot on merkitty taulukkoon 3. Passiivikartoituksen havaintomäärät eivät kuvaa todellista yksilömäärää, sillä yksikin detektorin ympärillä lentävä lepakko voi tallennettua laitteen muistikortille lukuisia kertoja. Ne antavat kuitenkin tietoa lepakkojen ympäristön käytöstä. Kaiken kaikkiaan passiividetektorin havaintomäärät jäivät pieniksi.

Taulukko 3. Passiividetektorin havaintomäärät.

Päivä	Pohjanlepakko	Viiksisiiippa-laji	Yhteensä
11.-12.7.	6	1	7
2.8.	13	6	19
18.8.	7	6	13
Yhteensä	26	13	39

4.3 Päiväpiilot, lisääntymispaikat ja talvehtimispaikat

Lepakot talvehtivat ainakin erilaisissa ihmisen tekemissä luolissa ja bunkkereissa, joita alueella ei ole. Myöskin maakellarit ja muut rakennukset, joita lepakot voisivat käyttää lisääntymis- ja päiväpiilopaikkoinaan, puuttuvat. Ainoat luontaiset päiväpiiloiksi sopivat kohteet ovat kolopuita, joita löytyi kaikkiaan viisi kappaletta (kartta 4), kaikki haapoja. Selvitysalueella kasvaa niukasti kookkaampia haapoja, joihin käpytikat yleensä hakkaavat pesäkolonsa. Havupuissa koloja on sen sijaan selvästi harvemmin. Joitakin kolopuita voi toki näinkin laajalla metsäalueella jäädä löytymättä. Niitä syntyy lisäksi vuosittain lisää ja toisaalta myös häviää puiden kaatuessa. Louhikoita tai jyrkäniteitä onkaloineen ja kallionrakoineen ei ole. Kaiken kaikkiaan alueella on siis niukasti lepakoille sopivia päiväpiilopaikkoja, eikä lainkaan sopivia talvehtimispaikkoja. Joskus lepakot voivat myös lisääntyä puidenkoloissa, mutta yleensä lisääntymisyhdyskunnat sijaitsevat rakennuksissa.

Kartta 4. Löydetyt kolopuut.

5. JOHTOPÄÄTÖKSET JA SUOSITUKSET

Kaikki alueet, joilla lepakoja havaitaan, eivät ole automaattisesti lepakoille tärkeitä. Sen sijaan lepakoille tärkeillä alueilla havaintomäärät ovat keskimääräistä suurempia ja useampia lajeja esiintyy yksittäisiä yksilöitä enemmän tai yksi laji on erityisen runsas. Lisäksi tulee huomioida lepakoille tärkeiden elinympäristöpiirteiden esiintyminen. Tällaisia seikkoja ovat mm. runsas vanha rakennuskanta, runsas kolopuusto, maakellarit ja kalliojyrkänteiden raot sekä esim. rannat ja erilaiset reunavyöhykkeet. Kaikki lisääntymispaikat ovat luonnollisesti merkittäviä kohteita.

Lepakkohavaintojen määrät vastaavat keskimääräistä metsäaluetta. Lepakoille sopivia päiväpiilopaikkoja on varsin rajoitetusti, eikä alueella juuri esiinny lepakoiden erityisesti suosimia elinympäristöpiirteitä. Edellä mainittujen seikkojen perusteella alueelta ei rajattu lepakoille tärkeitä alueita tai siirtymisreittejä, jotka tulisi maankäytössä erityisesti huomioida. Karttaan 4 merkityt kolopuut olisi kuitenkin hyvä pyrkiä säästämään. Keinovalaistuksen

lisäämisessä olisi hyvä olla maltillinen, sillä keinovalo häiritsee lepakoita. Mitä enemmän alueella säilyy vanhoja kuusikoita, sitä paremmin alue sopii viiksisiipoille.

6. KIRJALLISUUS JA LÄHTEET

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

Mäkelä, K. & Salo, P. 2024. Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. 2. korjattu painos. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 43/2023. 374 s.

Suomen lepakkotieteellinen yhdistys ry 2023. Lepakkokartoitusohje 2023 – Suomen lepakkotieteellisen yhdistyksen suosituksia lepakkokartoitusten tekijöille, tilaajille ja kartoitustietoja käyttäville viranomaisille. 69 s.

https://lepakko.fi/lepakot/Aineistot/SLTY_lepakkokartoitusohjeet_2023.pdf